

“สำนักงาน ป.ป.ท. : รัฐวิสาหกิจไทย ร่วมป้องกันภัยคอร์รัปชัน”

เรียบเรียงโดย ดร.สุญาณี เวสสุบุตร องค์การสวนพฤกษศาสตร์

เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2552 ที่ผ่านมา ผู้เรียบเรียงเรื่องนี้ และคุณชนชน ว่างอนานนท์ (ทน.ตรวจสอบภายใน) จาก อ.ส.พ. เชียงใหม่ และคุณคณิต โพธิจินดา พนักงานบริหาร 6 อ.ส.พ. กทม. ได้ไปร่วมสัมมนาหัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ท. : รัฐวิสาหกิจไทย ร่วมป้องกันภัยคอร์รัปชัน” จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรม ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ กรุงเทพฯ

การสัมมนาครั้งนี้ มีเนื้อหาสาระอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้กระบวนการที่มีความโปร่งใสและมีจริยธรรม จึงได้สรุปประเด็นสำคัญมาถ่ายทอดให้ชาว อ.ส.พ. ได้รับทราบและใช้ประโยชน์ หากผู้ใดต้องการข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถขอรับคำแนะนำได้โดยตรงจากสำนักงาน ป.ป.ท. ตามที่อยู่ในภาคผนวกแนบท้ายค่ะ

การสัมมนาเริ่มจาก นายชาริต เพ็งศิษฐ์ เลขานุการ ป.ป.ท. บรรยายความเป็นมาของโครงการสัมมนาและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานป.ป.ท โดยกล่าวว่า ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานใหม่ภายใต้กระทรวงยุติธรรมที่ก่อตั้งขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อแบ่งเบาภาระงานของ ป.ป.ช. โครงการสัมมนานี้มีขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สำนักงาน ป.ป.ท. ให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระต่างๆ ได้ทราบกันอย่างทั่วถึง สำหรับการสัมมนาที่ผ่านมาได้จัดให้กับหน่วยราชการ กระทรวงต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในวันนี้ได้ จัดให้รัฐวิสาหกิจ 58 แห่งโดยเฉพาะ และจะได้จัดสัมมนาให้กับองค์กรอิสระรวมทั้งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในลำดับต่อไป [\[สำหรับรายละเอียดด้านความเป็นมาและบทบาทของ ป.ป.ท. นั้น ศึกษาได้จากเอกสารประกอบการมอบนโยบายและพิธีปฏิบัติตนและการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐของหน่วยงานของรัฐ วันจันทร์ที่ 8 ธันวาคม 2551 ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี ซึ่งมีรวบรวมอยู่ที่ห้องสมุดสง่า สรรพศรี\]](#)

หลังจากนั้นเลขานุการ ป.ป.ท. ได้แนะนำ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ วิทยากรการบรรยายพิเศษ เรื่อง “ทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาสำคัญของสังคมไทย” ซึ่งท่านบรรยายได้กินใจมาก สรุปความได้ ดังนี้

ปัญหาเรื่องการทุจริตในวงราชการที่สั่งสมมายาวนานจนถึงปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อ

การพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งกระทบกระเทือนต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของ ประเทศในสายตาของประชาคมโลก ที่ผ่านมารัฐบาลในอดีตได้ทำการจัดตั้งองค์กรอิสระ คือ ป.ป.ช. ขึ้นใน ปี พ.ศ. 2540 เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสำหรับดูแลตรวจสอบเรื่องการทุจริตภาครัฐ แต่พบว่าม็อด คอรัปชั่นเข้ามามากมายจนไม่สามารถสะสางได้หมด เรื่องปลาชิวปลาสร้อยก็มีมาก หลายคดีหมกมุ่น ความไปเพราะทำไม่ทัน ทำให้ภาพการทำงานของป.ป.ช. ดูเหมือนไม่มีประสิทธิภาพ จึงได้มีแนวความคิด ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานภายใต้สังกัด ป.ป.ช. ขึ้น เพื่อดูแลคดีทุจริตภาครัฐของข้าราชการระดับล่าง ส่วน ป.ป.ช. นั้น ก็ให้ดูแลเจ้าหน้าที่ระดับสูงและฝ่ายการเมือง เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามพบว่าระบบ โครงสร้างของป.ป.ช. ยังไม่พร้อมที่จะดูแลหน่วยงานใหม่ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2551 จึงเกิด ป.ป.ท. ที่เป็น หน่วยงานอิสระขึ้นภายในสังกัดของกระทรวงยุติธรรม ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี และมีคณะกรรมการบอร์ดคอย กำกับดูแล โดยให้ ป.ป.ท. ตรวจสอบคดีทุจริตที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐตั้งแต่ระดับ 7 ลงมา ขณะเดียวกันก็ให้มีความเชื่อมโยงกับ ป.ป.ช. โดยมีหลายจุดที่ ป.ป.ช. สามารถดึงเรื่องไปดำเนินการได้

อาจารย์จรัญฯ ได้กล่าวถึง “วิกฤตที่ทำให้เกิดปัญหาคอรัปชั่น” ในประเทศไทย โดยอ้างอิง บทวิเคราะห์ของ ฯพณฯ ธานีรัตน์ ทรัพย์วิเชียร รองคณบดี ว่า ปัจจุบันเรื่องทุจริตประพฤติมิชอบได้ขยายวง กว้างไปถึงภาคเอกชนแล้ว รากเหง้าจริงๆ นั้นมาจากการทุจริต ชื่อสิทธิ์ขยายเสียงทั้งในระดับชาติและระดับ ท้องถิ่น การประมูลซื้อขายตำแหน่งราชการในระบบงานของรัฐทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ตั้งแต่ ระดับรัฐมนตรีลงมาถึงผู้บริหารที่มีความเชื่อมโยง จึงต้องมีการถอนทุน มีเงินป้องกันตำแหน่ง และต้องมี ทุนสำรองเพื่อซื้อตำแหน่งที่สูงกว่า นอกจากนั้นแล้ว การทุจริตในวงราชการยังเกิดจาก

- การสมยอมในการประกวดราคาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานรัฐ โดยเฉพาะพวก mega-projects
- การวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ตำแหน่งหน้าที่เพราะแข่งขันกับเพื่อนร่วมงาน
- การชักยอกเงินราชการลับ และเงินนอกงบประมาณ
- การลบล้างการเสียหายที่ควรต้องชำระทางกฎหมาย (อาจารย์จรัญฯ เสริมว่าเราควรมีทัศนคติ เหมือนประเทศอารยะว่าการเสียหาย คือการทำนุบำรุงประเทศ และเต็มใจที่จะเสียหายให้รัฐ)
- เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม จงใจฝ่าฝืนกฎหมายและความชอบธรรม โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ดูแลอำนาจ

ทั้งหมดนี้ นับเป็นปัญหาสำคัญ แต่คนไทยมองเห็นเป็นเรื่องธรรมดาไป จึงควรมีการปลูก

จิตสำนึกและสร้างความตระหนักในทุกองค์กร อาจารย์รัฐฯ ได้อ้างถึงข้อสังเกตของ ดร.ชัยรัตน์ คำฐ ที่กล่าวไว้ว่า “วิธีการปรองดองที่เร็วและการทุจริตของเจ้าหน้าที่เป็นของคู่กัน” ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมเพราะถ้าคนรอบข้างไม่เอาด้วยก็ลำบากที่จะแก้ปัญหา **จะต้องมีการปลูกฝังอุดมการณ์เรื่องสุจริตธรรมขึ้นมาในสังคมให้ได้ ข้อสำคัญอย่างเดียวนั้นไม่พอ ต้องมุ่งมั่นและต่อสู้แก้ไขปัญหา ไม่ใช่เห็นเป็นเรื่องธุระไม่ใช่** คนอื่นโกงซึ่งเขาเราไม่โกงก็แล้วกัน แบบนี้ถือว่าไม่มีอุดมการณ์ **ต้องทำให้สิ่งแวดล้อมในองค์กรของเราบริสุทธิด้วย**

ตัวอย่างการสร้างอุดมการณ์: ผู้ตรวจการแผ่นดินของฟิลิปปินส์คนปัจจุบัน ได้จัดระบบการต่อสู้ปัญหาทุจริตโดยให้อุดมการณ์ไว้ 4 ข้อดังนี้

1. ปลูกฝังความรักชาติและความสามัคคีภายในชาติ
2. ปลูกฝังให้ยึดมั่นในนิติรัฐ ให้เกิดสำนึกในการดูแลผลประโยชน์ของแผ่นดิน (อาจารย์รัฐฯ มีความเห็นว่า จุดอ่อนของประเทศไทยคือเรื่องขาดสำนึกสาธารณะ ทำให้คนเห็นแก่ตัวกันมาก)
3. ปลูกฝังความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติหน้าที่
4. รับผิดชอบ โปร่งใสในหน้าที่

บันได 3 ขั้น ในการสร้างอุดมการณ์ (Prof. Steffen, Yale University)

1. แยกแยะโดยสติปัญญา ว่าอะไรผิด อะไรถูก
2. มุ่งมั่นทำแต่สิ่งที่ถูกโดยการอุทิศตน มีความเสียสละ
3. เปิดเผย อย่างกล้า ออกมาพูดเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ชักชวนเพื่อนพ้องให้หลีกเลี่ยงความเลว

เกณฑ์มาตรฐาน: ในปี 2553 จะมีการนำเกณฑ์มาตรฐาน ISO 20006 ออกมาใช้ในระดับสากล ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 10 ข้อ แต่เนื่องจากมีเวลาจำกัด อาจารย์รัฐฯ จึงได้ยกมาบรรยายเพียง 3 ข้อที่มีความสำคัญ คือ

ข้อ 1: ปฏิบัติตามกฎหมายและระบบงานยุติธรรมอย่างเคร่งครัด อาจารย์รัฐฯ เสริมว่า หน่วยงานต่าง ๆ น่าจะมีส่วนในการปฏิรูประบบงานเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย

ข้อ 2: ให้ความเคารพต่อแนวปฏิบัติสากล (International Standard) อาจารย์รัฐฯ เสริมว่า ควรมีการเผยแพร่แก่ผู้คนในสังคมไทยด้วย เพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลสากลเหล่านี้

ข้อ 8: ระบบงานที่ดีต้องมีแผนงานและกระบวนการป้องกันล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องลงทุน อาจารย์รัฐฯ มีความเห็นว่าเนื่องจากไม่เห็นผลงานในระยะสั้นๆ ผู้บริหารจึงมักไม่เห็นความสำคัญ ความจริงแล้วผู้บริหารต้องเสียสละไม่ต้องการผลงานให้ตัว แต่ควรวางรากฐานที่ดีในระยะยาวให้องค์กร

ก่อนจบการบรรยาย อาจารย์จรรยา ได้ฝาก ข้อพึงระวังสำหรับผู้บริหาร ไว้ว่า

1. อย่าหลงผิดว่าใครๆ ก็เป็นผู้บริหารได้ โดยแต่งตั้งคนที่ตนพอใจ หรือสั่งการได้มาบริหารองค์กร คนเหล่านี้จะทำลายอุดมการณ์ องค์กร และตัวเราในที่สุด
2. เชื่อว่า คนโกงที่ทำอะไรให้เรา มีค่ามากกว่าคนซื่อสัตย์ที่ทำผลประโยชน์ให้หน่อย ควรพึงสังวรณว่า วิสัยคนโกงนั้นมีโอกาสเมื่อไหร่ก็จะโกงทันที ไม่ควรให้ความไว้วางใจ ถึงแม้จะยังไม่โกงองค์กร ในตอนนี้ แต่ก็ทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเสียไปแล้วโดยทำลายความไว้นั้นเชื่อใจจากคนที่รู้ข้อเท็จจริง
3. อย่ามุ่งทำกำไรสูงสุดแต่ด้านเดียวจนลืมคนรอบข้าง ลืมสิ่งแวดล้อม สังคม ประเทศชาติ
4. อย่าคิดว่า การรับค่า commission เป็นเรื่องปกติ ใครๆ ก็ทำกัน เป็นเรื่องของสินน้ำใจ

ความเชื่อเหล่านี้เป็นต้นเหตุของปัญหาทุจริตในบ้านเรา

ผู้เรียบเรียงหวังว่า เนื้อหาการบรรยายโดย ศ. (พิเศษ) จรรยา ถักศิรนากุล ครั้งนี้ คงสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ที่ยึดและตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ให้ยืนหยัดทำดีต่อไปอย่าท้อแท้หรือละทิ้งอุดมการณ์ ยุคนี้ สมัยนี้ ธรรมดาใครจะ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” แน่นนอน เพราะระบบตรวจสอบเริ่มมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าใครไม่เชื่อ ต้องอ่านตอนต่อไป เรื่องการทำงานของ ป.ป.ท. ภายใต้วัยข้อ “บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ท. ตาม พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ. 2551” บรรยายโดย นายชาริต เฟ็งคิชฐ์ เลขานุการ ป.ป.ท. และทีมผู้บริหาร ความว่า สำนักงาน ป.ป.ท. ทำงานในลักษณะของคณะกรรมการ ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 คน โดยมี เลขานุการ ป.ป.ท. เป็นเลขานุการคณะกรรมการ การแต่งตั้งคณะกรรมการจะมีตัวแทนมาจากหน่วยงาน กรมบัญชีกลางและตัวแทนจาก ป.ป.ท. การทำงานของ ป.ป.ท. ใช้ระบบไต่สวนข้อเท็จจริง (ต่างจากตำรวจที่ใช้ระบบกล่าวหา - ต้องมีเจ้าทุกข์) ซึ่งระบบไต่สวนจะเปิดโอกาสรับฟังทุกฝ่าย ชั่งน้ำหนัก แล้วดำเนินการชี้มูล หากไม่มีมูลก็ยุติ ป.ป.ท.รับเรื่องที่เป็นบัตรสนเท่ห์ด้วย แต่ต้องมีรายละเอียดมากพอสมควรที่จะชี้มูลได้ หากมีมูลก็จะทำการวินิจฉัย และชี้ว่าผิดวินัยด้านใดแล้วส่งเรื่องคืนหน่วยงาน ซึ่งจะต้องพิจารณาลงโทษภายในเวลา 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่อง สำนักงานของ ป.ป.ท. ถือเป็นที่ยุติ ผู้ที่ถูกสั่งลงโทษจะอุทธรณ์อีกไม่ได้ ยกเว้นไปฟ้องศาลปกครอง หากมีความผิดอาญาที่ส่งอัยการให้ดำเนินการต่อ อนึ่ง ในระหว่างทำการไต่สวน

ข้อเท็จจริง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่รัฐ คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ได้ หากพบว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ผู้กล่าวหา พยาน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน จะได้รับการคุ้มครองดูแลโดยสำนักงาน ป.ป.ท. ตามมาตรการที่เหมาะสม หากข้อมูลหรือเบาะแสของผู้ถูกกล่าวหา รายใดซึ่งเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่รัฐรายอื่น และเป็นสาระสำคัญที่จะใช้ในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่รัฐรายอื่น คณะกรรมการฯ สามารถที่จะกันผู้นั้นเป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีก็ได้

ในระดับสากลนั้น จัดให้มีอาชญากรรม 8 ประการที่ทั่วโลกต้องร่วมมือกันกำจัด รวมทั้งเรื่องการทุจริต คอร์รัปชันนี้ด้วย

การทุจริตในวงราชการที่พบในปัจจุบันมี 5 ด้าน คือ

1. ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ เช่น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ , ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งทั้งที่ตนไม่ได้มีตำแหน่งเพื่อแสวงหาประโยชน์
2. ทุจริตด้านจัดซื้อ จัดจ้าง
3. ทุจริตด้านการให้สัมปทาน
4. ทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ และ
5. ทุจริตเชิงนโยบาย

และเนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกภาคอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC 2003) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้ รัฐบาลได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา โดยถือว่า การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นนโยบายหลักที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน

การบรรยายพิเศษเรื่อง “การป้องกันภัยคอร์รัปชันในรัฐวิสาหกิจ” โดย รศ. ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์

ปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจะหวังพึ่งจากเอกชนอย่างเดียวไม่ได้ รัฐบาลต้องปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรัฐวิสาหกิจต่างๆ เนื่องจากรัฐต้องลงทุนด้านงบดำเนินการถึงปีละประมาณกว่าห้าแสนล้านบาท รัฐวิสาหกิจควรจัดการให้มี ธรรมภิบาล Good Governance คือ ปกครอง

ด้วยความดี ความถูกต้องและเป็นธรรม รวมทั้ง การบริหารจัดการที่ดี (Corporate Governance) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ นอกจากมีแรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจแล้ว ยังต้องอาศัยการมีระเบียบวินัย และจริยธรรม อีกด้วย

รัฐวิสาหกิจควรมีหลักยึดในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนมีการควบคุมโดยตรงจากภาคประชาชน

แนวคิดเรื่องหลักการมีส่วนร่วม:

1. มีการให้ข้อมูลข่าวสาร
2. รับฟังความคิดเห็น
3. เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. พัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม

หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การมีกฎ ระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน (double standard) มีการดูแลให้มีการปฏิบัติที่เป็นไปตามกรอบของกฎ ระเบียบ และกรอบเวลา ไม่ให้มีการปฏิบัติที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ มีการรอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน และมีการปรับปรุงกฎ ระเบียบให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

แนวคิดเรื่องหลักนิติธรรม:

1. มีการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ
2. มีกระจายอำนาจการดำเนินงาน
3. มีความชอบและความผูกพันด้วยกฎระเบียบทางธุรกิจ
4. ปลอดจากการทำผิดข้อบังคับและมาตรฐานที่ดี
5. มีความอิสระของผู้ตรวจสอบ

หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การมีพฤติกรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีความหมายตรงกันข้ามกับการทุจริต/คอร์รัปชันซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

แนวคิดเรื่องความโปร่งใส: ต้องมีความโปร่งใสในด้านต่างๆ เหล่านี้

1. ด้านโครงสร้างการดำเนินงาน
2. ด้านการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร
3. ด้านการยอมรับการตรวจสอบ

หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีการใส่ใจ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา และการเปิดโอกาสและพร้อมที่จะถูกตรวจสอบและประเมินผล ให้มีการสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงาน

“ความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารกิจการ”

แนวคิดเรื่องความรับผิดชอบ:

1. มีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. มีระบบติดตาม ประเมินผล
3. มีแผนสำรอง
4. มีการสร้างความมีส่วนร่วม
5. มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่
6. มีการให้คุณให้โทษที่เป็นธรรม

หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) หมายถึง การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม คุ่มค่า สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ และดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน ทั้งนี้ ต้องมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน และมีองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่เป็นอิสระและเป็นที่ยอมรับของสังคม ทำหน้าที่ประเมิน

แนวคิดเรื่องหลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล:

1. บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความสามารถในการแข่งขัน
3. ประหยัด
4. ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. มีการบริหารความเสี่ยง
6. มุ่งมั่นสู่ความยั่งยืน

อาจารย์สังคีตฯ ได้ให้คำจำกัดความของการคอร์รัปชันไว้ว่า “การคอร์รัปชัน หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสาธารณะมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ครอบครัว วงศาคณาญาติ พวกพ้องและคนใกล้ชิด โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ กฎหมาย อำนาจที่ได้รับมอบหมาย สถานะในระบอบราชการหรืออิทธิพลในทางส่วนตัวเป็นเครื่องมือ ไม่ว่าจะกระทำดังกล่าวจะผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางด้านเงินทองหรือสิ่งตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ถ้าหากการกระทำดังกล่าวขัดกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลสาธารณะ (ที่จะต้องตัดสินปัญหา หรือทำการกำหนดนโยบายด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม) ขัดกับมาตรฐานความคาดหวังของสาธารณชนที่มีต่อบุคคลสาธารณะ ขัดกับผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก และขัดกับหลักการแห่งการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ถือเป็นการคอร์รัปชันทั้งสิ้น”

ผลการสำรวจความคิดเห็นจากภาคประชาชน เรื่องปัญหาทุจริตภาครัฐ จัดทำโดย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 แสดงความเห็นเรื่องวิธีการและรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นมากที่สุด 6 รูปแบบ คือ

1. การรับสินบนและของรางวัล 43.94%
2. การวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงราชการ 42.73%
3. การรับส่วยและรีดไถประชาชน 40.94%
4. คอร์รัปชันเงินนโยบาย 40.43%
5. การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ 37.99%
6. การทุจริตด้านเวลา หรือที่เรียกกันว่า “เช้าชาม เย็นชาม” รวมทั้งใช้เวลาราชการไปหาผลประโยชน์ให้ตน 36.13%

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาพรวม

1. ปัญหาการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม ตลอดจนคนไทยส่วนหนึ่งมีค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยเห็นว่าความร่ำรวยเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับนับถือ จึงทำให้เกิดการแสวงหาโอกาสที่จะทำให้อัตนเองร่ำรวยขึ้นในทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการว่าถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

2. ปัญหาการใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด ต้นเหตุเกิดจากผู้ใช้อำนาจทั้งทางการเมือง การบริหาร และกฎหมาย ที่ใช้อำนาจรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่ม
3. ระเบียบจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการมีช่องโหว่ เช่น มีการลือคสปกโดยอ้างความจำเป็นทางเทคนิค
4. ปัญหาด้านการศึกษา การขาดโอกาสทางการศึกษาทำให้ประชาชนขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ ทำให้รัฐไม่เท่าทันในเรื่องของการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย
5. ขาดเครื่องมือในการตรวจสอบ ดูแล และประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้านการใช้งบประมาณแผ่นดิน และขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจากภาคประชาชน
6. ขาดความเป็นอิสระในกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง ไม่ทันต่อสถานการณ์
7. หน่วยงานรัฐไม่เร่งรัดและตอบสนองต่อกระบวนการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
8. องค์กรภาคประชาชนขาดการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการที่ดีในการตรวจสอบและต่อต้านการทุจริต

ค่านิยมในสังคมไทยที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาการทุจริต คือ ค่านิยมที่ยกย่องคนมีเงิน “วัตถุนิยม” เกิดลัทธิเอาอย่างสร้างนิสัยอยากมีอยากได้ เมื่อรายได้ไม่พอเพียงก็ใช้อำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์ ค่านิยมของสังคมอุปถัมภ์ สอนให้ประนีประนอมและให้มีความกตัญญู แต่ที่คนนำไปใช้ในทางที่ผิด ค่านิยมรัฐรักษาตัวรอดเป็นยอดดี หรือเข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม จึงต้องเร่งส่งเสริมให้มีการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อสร้างค่านิยมร่วมที่ดีของสังคม เช่น “คนไทย ไม่โกง”

การสัมมนาจบลงโดยการที่ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นายพิระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ขึ้นมากล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนา และแจ้งเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะกำจัดปัญหาทุจริตภาครัฐให้หมดไป รวมทั้งกล่าวถึงพระราชบัญญัติใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในเร็วๆ นี้ อันจะเป็นเครื่องมือในการช่วยจัดปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศต่อไป

เมื่อสิ้นสุดการสัมมนา และเริ่มที่จะแยกย้ายกันกลับ คุณคณิต (อ.ส.พ. กทม.) ปรารภว่า “ดีมากเลยที่มีโอกาสได้มาฟังบรรยายครั้งนี้ อ.ส.พ. น่าจะส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมอีกหลายๆ คนนะครับ” ก็เลยอาสาว่าจะมารวบรวมเนื้อหาสาระและเขียนลง QSBG website ให้อ่านกันได้ทั่วถึง และจะพยายามรวบรวมสิ่งที่เป็นประโยชน์มาถ่ายทอดบน website นี้ให้ทราบอีกในโอกาสต่อไปค่ะ

ภาคผนวก

ผนวก 1: กำหนดการสัมมนา เรื่อง “สำนักงาน ป.ป.ท. : รัฐวิสาหกิจไทย ร่วมป้องกันภัยคอร์รัปชัน”

ณ ห้อง แกรนด์ C ชั้น 4 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ วันศุกร์ที่ 19 มิถุนายน 2552

08:00-08:30 น. ลงทะเบียน

08:30-09:00 น. แนะนำโครงการสัมมนา

09:00-09:10 น. เลขาธิการ ป.ป.ท. กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมสัมมนา

09:10-10:10 น. การบรรยายพิเศษเรื่อง “ทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาสำคัญของสังคมไทย” โดย

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จรัญ ภักดีชนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

10:10-10:30 น. รับประทานอาหารว่าง

10:30-12:00 น. การบรรยายเรื่อง “บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ท. ตาม พ.ร.บ. มาตรการ

ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 255” โดย

เลขาธิการ ป.ป.ท. (นายชาติ พึ่งศิษฐ์)

12:00-13:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13:00-15:00 น. การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การป้องกันภัยคอร์รัปชันในรัฐวิสาหกิจ” โดย รศ.

ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์

15:00-15:15 น. รับประทานอาหารว่าง

15:15-16:00 น. การบรรยายพิเศษ เรื่อง นโยบายรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการ

ทุจริตในภาครัฐ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายพีระพันธุ์

สาลิรัฐวิภาค)

ผนวก 2: ที่อยู่สำนักงาน ป.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

กระทรวงยุติธรรม อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ชั้น 2

ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทรศัพท์: 02 5028285/6